

opusdei.org

Ceea ce contează cu adevărat. Sărăcia de spirit.

Foarte umani, foarte divini (12):
Provocarea de a fii sărac în duh trăind în mijlocul lumii.

17.02.2026

Este aproape miezul nopții. De câteva ore bune, zgomotul s-a mutat din străzi în interiorul caselor. Acum este liniște. Se aud pașii ușori ai unei tinere din Nazaret vizibil însărcinate, care înaintează sprijinindu-se de brațul soțului ei. Amândoi caută

aproape pe bâjbâite staulul care le-a fost oferit pentru a-și petrece noaptea. Dumnezeu este pe punctul de a-L face să Se nască pe Fiul Său pe pământ. El, care poate toate, a hotărât să-I pregătească un loc aproape sub cerul liber. „Cuvântul dumnezeiesc a devenit incapabil să vorbească (...). Cine ar fi putut bănuși? Crăciunul înseamnă a celebra un Dumnezeu cu totul neașteptat, care ne răstoarnă logica și așteptările (...). Crăciunul lui Isus nu oferă căldura sigură a căminului, ci fiorul dumnezeiesc care zguduie istoria” ^[1].

Deși, odată cu trecerea timpului, amintirea ieslei din Betleem a rămas ca aceea a unui loc primitiv, inclusiv din punct de vedere material, este probabil că nu era atât de caldă pe cât ne-o imaginăm. Ce a voit Dumnezeu prin această alegere a Sa, pe care o reprezentăm an de an în casele noastre? În noaptea aceea, Iosif și Maria au împărtășit comoara

sărăciei. Părinții lui Isus au fost eliberați de tot ceea ce ar fi putut umbri adevărata bogăție pe care urmau să o primească. Putând alege orice loc, orice formă de confort, Creatorul a ales lipsa tuturor lucrurilor pentru a ne arăta ce anume contează cu adevărat.

Împărăția celor sărac

„Asigurăm totul, în afară de vremea bună și de iubire”: așa se putea citi pe un afiș de la intrarea unei companii de asigurări dintr-un oraș în care vremea se schimbă foarte des. Dacă nu putem hotărî ce vreme va fi, cu atât mai puțin putem garanta afecțiunea celorlalți. Nu există suficienți bani în lume pentru a constrânge pe cineva să iubească sincer. Iată, așadar, o realitate care poate să ne neliniștească puțin, pentru că nu ne oferă siguranța pe care o experimentăm în alte domenii. Dar este necesar să trăim

cu această „marjă de eroare”: grija de a avea totul sub control blochează orice încercare de a iubi și de a fi iubiți; face imposibilă fericirea, simplă dar solidă, a celui care dăruiește și primește gratuit. „Fericiți cei săraci cu duhul, pentru că a lor este Împărăția Cerurilor” (Mt 5,3): astfel își începe Isus Predica de pe Munte. Învățătorul le oferă fericirea, pe pământ și în cer, celor care își pun siguranța și bogăția în Dumnezeu.

Virtutea sărăciei – care nu se identifică cu sărăcia materială sau economică, pe care Biserica ne îndeamnă să o alinăm – face parte din virtutea cumpătării. Ea este o dispoziție care moderează, adică așază la locul cuvenit relația noastră cu bunurile pe care Dumnezeu le-a creat. Cel sărac cu inima posedă și se bucură de lucruri fără a fi posedat de ele; evită să-și pună siguranța în acumularea de bunuri; știe să recunoască în sine acea tendință pe

care o avem de a ne construi viața, uneori chiar fără să ne dăm seama, ca și cum fericirea ar depinde în mod fundamental de ceea ce avem... și aceasta în pofida avertismentului lui Isus: „Vai vouă, bogaților, pentru că v-ați primit deja mângâierea!” (Lc 6,24).

După mulți ani dedicați ascultării oamenilor de tot felul, sfântul Josemaría comenta: „Când cineva își centrează fericirea exclusiv în lucrurile de aici, de jos – am fost martor la adevărate tragedii –, pervertește folosirea lor rezonabilă și distruge ordinea stabilită cu înțelepciune de creator. Inima rămâne atunci tristă și nesatisfăcută; se scufundă pe căi de o eternă nemulțumire”^[2]. Sărăcia ne ajută să descoperim cât de efemere sunt multe dintre „siguranțele” materiale sau cât de superficial este anumit confort care nu atinge adâncul sufletului. Sărăcia de spirit ne

permite, în cele din urmă, să ne bucurăm cu adevărat de realitate, pentru că ne leagă de lucrurile simple, de persoane, de Dumnezeu: de tot ceea ce vrea pur și simplu să fie contemplat și care astfel satură dorințele noastre cele mai profunde.

„Sărac cu duhul — nu înseamnă oare, în mod precis, «om deschis către ceilalți», adică către Dumnezeu și către aproapele?» se întreba sfântul Ioan Paul al II-lea în timpul vizitei sale din 1980 într-o favela din Rio de Janeiro. „Nu este adevărat că această fericire a «săracilor cu duhul» cuprinde, în același timp, o avertizare și o acuzație? (...) «Vai de voi»: acest cuvânt sună sever și amenințător, mai ales pe buzele aceluia Cristos care obișnuia să vorbească cu bunătate și blândețe”^[3]. Este adevărat că păcatul a alterat dorința noastră de posesiune. Prin urmare, deformăm cu ușurință raportul nostru cu bunurile create.

Setea noastră de a posedea s-a intensificat, poate, printr-o cultură în care valoarea economică – manifestată la rândul său prin statutul social sau imaginea percepută de ceilalți – a devenit adesea sursa ultimă a valorii. Cultura noastră tinde să ne convingă că prosperitatea și confortul sunt cheia fericirii. Totuși, știm toți că adevărata bucurie a omului se măsoară mai degrabă prin profunzimea și autenticitatea relațiilor sale cu ceilalți. Este bogăția celor săraci cu inima; alături de ea, solitudinea celor ce trăiesc în lux apare deseori ca o sărăcie dramatică.

O armonie pe care fiecare trebuie să o găsească

În 1968, în cursul unei întrevederi pe tema locului femeii în societate, o ziaristă l-a întrebat pe sfântul Josemaría despre virtutea sărăciei: ea dorește să știe cum să o trăiești și

să o transmiți plecând de la viața de familie. Răspunsul pleacă de la o premisă foarte clară: „Cine nu iubește și nu practică virtutea sărăciei nu are spiritul lui Cristos. Și aceasta e valabil pentru toți: atât pentru pustnicul care se retrage în deșert, cât și pentru creștinul obișnuit care trăiește în mijlocul societății oamenilor” ^[4]. Cu alte cuvinte, persoane din exterior foarte diferite — cea care se retrage în deșert și cea care lucrează în forfota orașului — pot trăi virtutea sărăciei cu un autentic spirit creștin. Totuși, dacă „deșertul” pare să însemne „sărăcie” din toate unghiurile, cum poate fi sărac cineva care trăiește în mijlocul bunurilor lumii? Ce model poate urma?

Sfântul Josemaría se oprește asupra acestei întrebări și o dezvoltă pe larg. Într-un prim moment, el distinge două aspecte ale relației noastre cu bunurile materiale: doi poli aparent

opuși, pe care este necesar să-i conciliem. Pe de o parte, nevoia unei „sărăcii reale care trebuie să se vadă și să se atingă – fiind făcută din lucruri concrete -, care trebuie să fie o profesiune de credință în Dumnezeu, o manifestare a faptului că inima nu se mulțumește cu lucrurile create, ci aspiră spre Creator”. Pe de altă parte, naturalețea cu care un creștin trebuie să fie „

un om în plus între frații lui oamenii, la a căror viață participă, cu care se bucură, cu care colaborează, iubind lumea și toate lucrurile bune care există în lume, folosind toate câte sunt create pentru a rezolva problemele vieții”^[5]. În aceste cuvinte este schițată provocarea sărăciei de spirit în mijlocul lumii: a fi detașat de lucruri și, în același timp, a le iubi ca pe daruri ale lui Dumnezeu, menite să fie împărtășite între oameni. Dar

întrebarea rămâne: cum să ne orientăm în această strădanie?

Dacă privim viața lui Cristos așa cum ne-o arată evangheliile, nu vedem în el o părăsire absolută a bunurilor. Vedem mai degrabă că, fiind de condiție modestă, nici bogat, nici sărac, le folosește într-un mod echilibrat, virtuos, perfect. Isus era cunoscut în sat pentru că își câștiga traiul cu meseria pe care o împreuna cu tatăl Său (cf. Mt 13,55); avea o tunică frumoasă (cf. In 19,23); unele dintre reuniunile sociale la care participă sunt generoase, până în punctul în care, pentru a-L acuza, L-au numit mîncăcios sau băutor (cf. Mt 11,19); și a invitat pe mai multe persoane de bună condiție – Matei, Zacheu, Iosif din Arimateea și alții – să se deschidă Împărăției lui Dumnezeu. Pe de altă parte, este clară și preferința Sa, atât în activitatea Sa zilnică cât și în predicare, pentru cei care material

nu aveau nimic: pune pe văduva săracă ca exemplu de relație cu Dumnezeu, în comparație cu cei bogați (cf. Lc 21,1-4); povestește cum săracul Lazăr ajunge în sânul lui Abraham, în timp ce bogatul care trăia lângă el rămâne afară (Lc 16,19-23); spune în mod clar că „este mai ușor unei cămile să treacă prin urechile acului, decât unui bogat să intre în Împărăția lui Dumnezeu” (Mt 19,24); le sfătuiește ucenicii să nu ia cu ei la misiune decât ceea ce este strict necesar (cf. Lc 10,4-11); și El Însuși Se naște într-o peșteră străină și va fi îngropat într-un mormânt străin. Isus trăiește liber de legături materiale și, în același timp, se bucură de bunurile create. Nu este o chestiune de echilibru – un compromis instabil între doi poli – ci de armonie: frumusețea formei desăvârșite. Și această armonie o găsim în Isus Cristos.

Însă nu există rețete universale. „A face sinteza între aceste două aspecte este – în bună parte – o chestiune personală, o chestiune de viață lăuntrică, pentru a reflecta în fiecare moment, pentru a găsi în fiecare situație ceea ce ne cere Domnul. Eu nu vreau să dau reguli fixe” [6].

Există, într-adevăr, pericolul uniformizării, posibilitatea de a te lăsa târât de ispita de a întocmi o listă de standarde pentru a fi, înșelător, sigur că trăiești o virtute. Cu toate acestea, acest fel de abordare uită rolul indispensabil al prudenței, fără de care virtuțile pur și simplu nu pot exista. De aceea, nu trebuie să ne lăsăm ghidati „nu atât după reguli teoretice, cât după acea voce interioară, care ne avertizează că, treptat, se infiltrează egoismul sau comoditatea nedorită” [7]. „Tot ceea ce este important”, spunea sfântul Josemaría la un moment dat, „nu se concretizează în materialitatea de a poseda ceva sau

de a-ți lipsi altceva, ci de a te comporta în acord cu adevărul pe care ni-l arată credința noastră creștină: bunurile create sunt doar atât, mijloace” ^[8] De exemplu, în privința eleganței în îmbrăcăminte, sfătuia ceva ce poate fi aplicabil și altor domenii ale vieții obișnuite: „Trebuie să te îmbraci conform cu stilul condiției tale, mediului tău, familiei tale, muncii tale..., asemenea colegilor tăi, dar pentru Dumnezeu” ^[9]. În sfârșit, aducea sugestii frecvente pe care fiecare le putea aplica propriilor împrejurări: să nu-ți crezi nevoi, să ai grijă de ceea ce ai, să te lipsești de ceva o vreme, să dai cel mai bun lucru altora, să accepti cu bucurie neplăcerile, să nu te plângi dacă lipsește ceva... și atâtea alte lucruri mici pe care fiecare le poate descoperi pe un drum de rugăciune.

Iubirea lumii și solidaritate

Sfântul Josemaría a cunoscut sărăcia materială în mai multe momente din viața sa ^[10]. În afară de aceasta, se străduia să mențină anumite obiceiuri personale pentru a-și asigura spiritul de sărăcie, fără să se gândească la faptul că ele s-ar aplica tuturor credincioșilor Lucrării. În plus, era conștient că Dumnezeu îl chema să transmită un spirit de sfințenie în mijlocul lumii și nu în afara ei. Astfel, chiar dacă alții sunt chemați la gesturi radicale de părăsire a lucrurilor materiale ca mărturie a bogăției supreme a lui Dumnezeu, era convins că specific creștinilor obișnuiți este să devină „o mărturie explicită de iubire pentru lume, de solidaritate cu oamenii” ^[11].

În vara anului 1974 a avut o întâlnire cu mai multe cupluri în Lima. Această întâlnire a fost o surpriză, deoarece fondatorul Opus Dei fusese

indispus în zilele precedente.

„Părinte, mie îmi place ca familia mea să trăiască cu un oarecare confort”, a început să spună unul dintre participanți, ca preambul pentru a-l întreba cum să trăiască sărăcia în acest context. „Una este să trăiești cu un oarecare confort, și alta este să faci paradă de lux”, i-a răspuns sfântul Josemaría. „A doua parte nu aș vedea-o bine; prima, da. Ba mai mult, ai datoria să le asiguri ai tăi acel oarecare confort (...).

Poartă-te ca un bun soț, ca un bun tată, și fii generos cu nevastă-ta și cu copiii tăi. Și apoi, nu face paradă de lux, privește-te puțin și ajută-i pe alții”[12]. Aici se conturează ceea ce ar putea fi un itinerar al sărăciei în mijlocul lumii, iubind bunurile pe care Dumnezeu ni le-a dat:

generozitate fără lux, a-ți impune singur neplăceri pentru a te exercita în această virtute, a ajuta pe cei care au nevoie.

Cu o altă ocazie, sfântul Josemaría a dat ca exemplu o doamnă în vârstă pe care o cunoștea, care trăia virtutea sărăciei în mijlocul unei vieți fără probleme financiare: „Această persoană despre care vă vorbesc acum locuia într-o casă nobilă, dar nu cheltuia pentru ea însăși nici doi bani pe zi. În schimb, îi plătea foarte bine pe servitori, iar restul îl folosea pentru a ajuta nevoiașii, ea trecând prin foarte multe lipsuri de toate genurile. Acestei femei nu îi lipseau multe dintre aceste bunuri dorite de atât de mulți, dar ea era cu adevărat săracă, se mortifica foarte mult, desprinsă complet de tot” ^[13].

Virtutea sărăciei trăită în mijlocul orașelor presupune îngrijorarea efectivă pentru cel care se află în dificultate economică. „Rugăciunea către Dumnezeu și solidaritatea cu cei săraci și cu cei care suferă sunt inseparabile”, subliniază Papa Francisc. „Pentru a săvârși un cult

plăcut Domnului, este necesar să recunoaștem că fiecare persoană, chiar cea mai indigentă și disprețuită, poartă înfățișarea lui Dumnezeu (...). Întâlnirea cu o persoană în condiție de sărăcie ne provoacă și ne interoghează mereu. Cum putem contribui să eliminăm sau cel puțin să alinăm marginalizarea și suferința ei? Cum o putem ajuta în sărăcia sa spirituală?”^[14]. Aceste întrebări vizează în mod special pe creștinii care doresc să-L aducă pe Cristos în mediile profesionale, unde se pot face atât de multe pentru a ajuta pe alții. De aceea sfântul Josemaría insista că „avem obligația să facem ca în fiecare zi să fie mai puțini săraci în lume (...). Bogăția o dă munca, copiii mei, specializarea, promovarea profesională, iar Lucrarea este întemeiată pe muncă”^[15].

„Considerați ca foarte puțin lucru ceea ce ați dat, căci veți primi mult”^[16], a scris sfânta Tereza a Pruncului Isus. Virtutea sărăciei ne permite să fim fericiți în orice circumstanță, chiar și atunci când ne lipsește ceea ce avem nevoie . A fi sărac cu duhul înseamnă că ne punem încrederea nu în bunurile pe care le putem controla, ci în Dumnezeu și, prin el, în ceilalți.

„Liberi pentru a iubi: astfel este simțul spiritului nostru de sărăcie, de austeritate și de detașare”^[17]. Să intrăm în acest spațiu de libertate, în care nu ne facem griji decât pentru unicul lucru necesar (cf. Lc 10,42), de ceea ce contează cu adevărat, înseamnă a păstra cea mai bună parte, cea care nu ne va fi luată.

---

[1] Papa Francisc Audiență generală, 19 dec. 2018.

[2] Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 118.

[3] Sfântul Ioan Paul al II-lea, *Discursuri*, 2 iulie 1980.

[4] Sfântul Josemaría, *Convorbiri*, nr. 110.

[5] *Ibid.*

[6] Sfântul Josemaría, *Convorbiri*, nr. 110.

[7] *Ibid.*, nr. 111.

[8] *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 118.

[9] *Ibid.*, nr. 122.

[10] Putem, de exemplu, indica falimentul afacerii tatălui său, atunci când el era adolescent, anii foarte duri ai războiului din Spania și penuria materială la sosirea sa la Roma.

[11] *Convorbiri*, nr. 110.

[12] Sfântul Josemaría, note luate cu prilejul unei reuniuni de familie, 25 iulie 1974.

[13] *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 123.

[14] Papa Francisc, Mesaj, 15-noiembrie-2020.

[15] Sfântul Josemaría, note luate cu ocazia unei reuniuni de familie, 24-apr.-1967.

[16] Sfânta Tereza din Avila, *Drumul perfecțiunii*, 33, 2.

[17] Mons. Fernando Ocariz, Scrisoare pastorală, 14-feb.-2017, nr. 8.

Andrés Cárdenas M.